

Oversigt

Del I – Den offentlige forvaltning

- Kapitel 1. Forvaltningens organisation 21
- Kapitel 2. Kompetence 30

Del II – Sagsbehandling

- Kapitel 3. Introduktion til sagsbehandling 37
- Kapitel 4. Anvendelsesområder for FVL, OFL og PDL 40
- Kapitel 5. Inhabilitet 53
- Kapitel 6. Repræsentation 61
- Kapitel 7. Vejledningspligt 65
- Kapitel 8. Sagens oplysning 71
- Kapitel 9. Partshøring 84
- Kapitel 10. Aktindsigt 93
- Kapitel 11. Tavshedspligt 109
- Kapitel 12. Formelle krav til afgørelsen 115

Del III – Hjemmel

- Kapitel 13. Introduktion til hjemmel 131
- Kapitel 14. Fortolkning af rimelig præcise lovbestemmelser 133
- Kapitel 15. Udfyldning af skønsmæssige lovbestemmelser 135

Del IV – Prøvelse

- Kapitel 16. Introduktion til prøvelse 143
- Kapitel 17. Administrativ rekurs 147
- Kapitel 18. Remonstration og tilbagekaldelse 159
- Kapitel 19. Kommunaltilsynet 162
- Kapitel 20. Folketingets Ombudsmand 170
- Kapitel 21. Domstolsprøvelse 176

Indhold

Forord 3

Del I – Den offentlige forvaltning

Kapitel 1.

Forvaltningens organisation 21

- 1.1 Indledning 21
- 1.2 Statslig forvaltning 21
 - 1.2.1 Den centrale statsforvaltning 21
 - 1.2.1.1 Departementer 21
 - 1.2.1.2 Styrelser (direktorater) 22
 - 1.2.1.3 Råd og nævn 22
 - 1.2.2 Den regionale statsforvaltning 22
 - 1.2.3 Den lokale statsforvaltning 23
- 1.3 Regional forvaltning 23
 - 1.3.1 Opgaver 23
 - 1.3.2 Styreformer 24
 - 1.3.3 Den regionale administration 24
- 1.4 Kommunal forvaltning 24
 - 1.4.1 Kommunalbestyrelsen 25
 - 1.4.2 Borgmesteren 25
 - 1.4.3 Kommunaldirektøren 25
 - 1.4.4 Styreformer 26
 - 1.4.4.1 Udvalgsstyre 26
 - 1.4.4.2 Mellemsformsstyre 26
 - 1.4.4.3 Udvalgsløst styre 27
 - 1.4.4.4 Skanderborg-modellen 27
 - 1.4.4.5 Magistratsstyre 27
 - 1.4.5 Den kommunale administration 27
- 1.5 Styring 28
 - 1.5.1 Inden for det administrative hierarki 28
 - 1.5.2 Uden for det administrative hierarki 29

Kapitel 2.

Kompetence 30

- 2.1 Indledning 30
- 2.2 Kompetencefordeling 30
 - 2.2.1 Saglig kompetence 30
 - 2.2.2 Stedlig kompetence 30
- 2.3 Overdragelse af kompetence (delegation) 30
 - 2.3.1 Intern delegation 31
 - 2.3.1.1 Delegation inden for hierarkisk opbyggede myndigheder 31
 - 2.3.1.2 Delegation inden for kollegiale organer 31
 - 2.3.1.3 Delegation inden for kommunerne 31
 - 2.3.2 Ekstern delegation 31

2.3.2.1	Delegation inden for det administrative hierarki	32
2.3.2.2	Delegation til råd og nævn	32
2.3.2.3	Delegation til private	32
2.4	Pligt til videresendelse til rette myndighed	33
2.4.1	Klagefrister	33
2.5	Retsvirkning af inkompetence	33
2.5.1	Saglig inkompetence	34
2.5.2	Stedlig inkompetence	34

Del II – Sagsbehandling

Kapitel 3.

Introduktion til sagsbehandling 37

3.1	Indledning	37
3.1.1	Forvaltningsloven	37
3.1.2	Offentlighedsloven	38
3.1.3	Persondataloven	38
3.2	Disposition til opgaver om sagsbehandling	38

Kapitel 4.

Anvendelsesområder for FVL, OFL og PDL 40

4.1	Indledning	40
4.2	Forvaltningslovens anvendelsesområde	40
4.2.1	Myndighedsbegrebet	40
4.2.1.1	Institutioner på privatretligt grundlag	41
4.2.2	Afgørelsesbegrebet	42
4.2.2.1	Det traditionelle afgørelsesbegreb	42
4.2.2.2	Det udvidede afgørelsesbegreb	43
4.2.2.3	Faktisk forvaltningsvirksomhed	43
4.2.2.4	Privatretlige dispositioner	44
4.2.2.5	Indstillinger og udtalelser	44
4.2.2.6	Processuelle beslutninger	44
4.2.2.7	Tjenestebefalinger	45
4.2.3	Partsbegrebet	45
4.2.3.1	Adressater	45
4.2.3.2	Ansøgere	45
4.2.3.3	Klagere	45
4.2.3.4	Naboer	46
4.2.3.5	Foreninger og interesseorganisationer	46
4.2.3.6	Anmeldere, vidner, forurettede osv.	46
4.2.3.7	Særlig om parter i tilsynssager	46
4.2.3.8	Særlig om myndigheden og dens ansatte som parter	47
4.2.4	Fravigelse af FVL ved aftale?	47
4.3	Offentlighedslovens anvendelsesområde	47
4.3.1	HR: Al virksomhed, der udøves i den offentlige forvaltning	48
4.3.2	U1: Sager inden for strafferetsplejen	48
4.3.3	U2: Sager om førelse af en ministerkalender	48
4.3.4	U3: Sager om lovgivning	49
4.3.5	U4: Sager om ansættelse eller forfremmelse	49
4.3.6	U5: Sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold	49

- 4.4 Persondatalovens anvendelsesområde 49
 - 4.4.1 Behandling 50
 - 4.4.2 Personoplysninger 50
 - 4.4.3 Elektronisk databehandling m.v. 50
 - 4.4.3.1 HR: Elektronisk behandling 51
 - 4.4.3.2 U1: Manuelt register 51
 - 4.4.3.3 U2: Manuel videregivelse til anden myndighed 52

Kapitel 5.

Inhabilitet 53

- 5.1 Indledning 53
 - 5.1.1 Oversigt over reglerne 53
- 5.2 Hvem kan være inhabil? 53
 - 5.2.1 Personer 54
 - 5.2.2 Myndigheder 54
- 5.3 Betingelser for inhabilitet 54
 - 5.3.1 Afgørelsessag 54
 - 5.3.2 Interessekollision 55
 - 5.3.2.1 Partsinhabilitet (partstilknytning) 55
 - 5.3.2.2 Slægtskabsinhabilitet (familiemæssig tilknytning) 55
 - 5.3.2.3 Selskabsinhabilitet (tilknytning til en juridisk person) 55
 - 5.3.2.4 To-instans inhabilitet (tidligere deltagelse i sagens behandling) 56
 - 5.3.2.5 Andre tilfælde 57
- 5.4 Undtagelser til inhabilitet 57
 - 5.4.1 Ingen påvirkningsrisiko 58
 - 5.4.2 Substitutionsvanskeligheder 58
- 5.5 Retsvirkning af inhabilitet 59
 - 5.5.1 Afgørelse vedrørende sagens realitet er ikke truffet 59
 - 5.5.2 Afgørelse vedrørende sagens realitet er truffet 59
- 5.6 Disposition til opgaver om inhabilitet 59

Kapitel 6.

Repræsentation 61

- 6.1 Indledning 61
- 6.2 Repræsentationens anvendelsesområde 61
 - 6.2.1 Afgørelsessager 61
 - 6.2.2 Ulovbestemt grundsætning om repræsentation 61
- 6.3 Hvem kan repræsentere en part? 62
- 6.4 Repræsentationens omfang 62
 - 6.4.1 HR: Fuld repræsentation 62
 - 6.4.2 U1: Partens personlige medvirken nødvendig 63
 - 6.4.3 U2: Værdispringsregel 63
 - 6.4.4 U3: Lovhjemmel 63
- 6.5 Retsvirkning af repræsentation 63
 - 6.5.1 Kommunikation med repræsentanten 64
 - 6.5.2 Kommunikation med parten 64
 - 6.5.3 Inhabilitet for repræsentanter 64
- 6.6 Retsvirkning af tilsidesættelse af repræsentation 64

Kapitel 7.

Vejledningspligt 65

- 7.1 Indledning 65
- 7.2 Forholdet til klagevejledning 65
- 7.3 Vejledningspligtens anvendelsesområde 66
 - 7.3.1 Betingelser for vejledningspligt efter FVL § 7 66
 - 7.3.1.1 Afgørelsessag 66
 - 7.3.1.2 Henvendelse til myndigheden 66
 - 7.3.1.3 Inden for myndighedens sagsområde 67
 - 7.3.2 Vejledning som følge af god forvaltningsskik 67
 - 7.3.2.1 Vejledning om faktisk forvaltningsvirksomhed 67
 - 7.3.2.2 Vejledning på eget initiativ 67
 - 7.3.2.3 Besvarelse af spørgsmål fra borgerne 67
- 7.4 Vejledningens form 68
- 7.5 Vejledningens indhold 68
 - 7.5.1 Juridiske forhold 68
 - 7.5.2 Særligt om sociale ydelser 68
 - 7.5.3 Intensiveret vejledningspligt 69
 - 7.5.4 Begrænset vejledningspligt 69
- 7.6 Retsvirkning af vejledningsmangler 69
 - 7.6.1 Borgeren stilles som ved korrekt og fyldestgørende vejledning 69
 - 7.6.2 Ugyldighed 70
 - 7.6.3 Erstatningsansvar 70
- 7.7 Disposition til opgaver om vejledningspligt 70

Kapitel 8.

Sagens oplysning 71

- 8.1 Indledning 71
- 8.2 Officialprincippet 71
 - 8.2.1 Hvor grundigt skal sagen oplyses? 71
 - 8.2.2 Retsvirkning af tilsidesættelse af officialprincippet 72
- 8.3 Notatpligt 73
 - 8.3.1 Betingelser for notatpligt 73
 - 8.3.2 Retsvirkning af tilsidesættelse af notatpligt 74
- 8.4 Oplysninger fra parten 74
 - 8.4.1 Partens oplysningspligt 74
 - 8.4.1.1 Ansøgningssager 74
 - 8.4.1.2 Andre sager end ansøgningssager 74
 - 8.4.2 Partens oplysningsret 75
- 8.5 Myndighedens egne oplysninger 75
- 8.6 Oplysninger fra andre myndigheder 75
 - 8.6.1 Hvilke oplysninger må myndighed A indhente fra myndighed B? 76
 - 8.6.1.1 Ansøgningssager 76
 - 8.6.1.2 Andre sager end ansøgningssager 77
 - 8.6.2 Hvilke oplysninger må myndighed B videregive til myndighed A? 77
 - 8.6.2.1 Personoplysninger 77
 - 8.6.2.2 Andre fortrolige oplysninger end personoplysninger 77
 - 8.6.3 Hvilke oplysninger skal myndighed B videregive til myndighed A? 78
 - 8.6.4 Retsvirkning af uberettiget indsamling/videregivelse af oplysninger 78
- 8.7 Elektronisk behandling af personoplysninger 78

- 8.7.1 Behandling og videregivelse af personoplysninger 79
 - 8.7.1.1 Særlig følsomme personoplysninger 79
 - 8.7.1.2 Andre følsomme personoplysninger 80
 - 8.7.1.3 Almindelige personoplysninger 80
- 8.7.2 Pligt til at informere den registrerede 81
 - 8.7.2.1 Oplysninger indsamlet hos borgeren selv 81
 - 8.7.2.2 Oplysninger indsamlet hos andre end borgeren selv 82
- 8.7.3 Den registreredes indsigelsesret over for behandlingerne 82
- 8.7.4 Retsvirkning af tilsidesættelse af persondatalovens regler 82
 - 8.7.4.1 Ubertigtet behandling af personoplysninger 83
 - 8.7.4.2 Tilsidesættelse af oplysningspligten 83
- 8.7.5 Disposition til opgaver om behandling af personoplysninger 83

Kapitel 9.

Partshøring 84

- 9.1 Indledning 84
 - 9.1.1 Oversigt over reglerne 84
- 9.2 Betingelser for partshøringspligt 85
 - 9.2.1 Oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder 85
 - 9.2.2 Manglende kendskab til at oplysningerne indgår 86
 - 9.2.3 Oplysninger til ugunst for parten 86
 - 9.2.4 Oplysninger af væsentlig betydning 87
- 9.3 Undtagelser til partshøringspligt 87
 - 9.3.1 Ubetænkeligt at træffe afgørelse uden partshøring 87
 - 9.3.2 Partshøring vil medføre overskridelse af lovbestemt frist 87
 - 9.3.3 Værdispringsregel 88
 - 9.3.4 Parten har ikke ret til partsaktindsigt i oplysningerne 88
 - 9.3.5 Ubestemt kreds af personer eller væsentlige vanskeligheder 88
 - 9.3.6 Særlige bestemmelser ved lov 88
 - 9.3.7 Sager der kan genoptages 88
 - 9.3.7.1 Genoptagelse af sagen på borgerens initiativ (remonstration) 89
 - 9.3.7.2 Sagens karakter og hensynet til parten selv 89
- 9.4 Ulobbestemt udvidet partshøringspligt 89
 - 9.4.1 Disciplinære afskedigelsessager 89
 - 9.4.2 Partstvister 90
- 9.5 Gennemførelse af partshøring 91
 - 9.5.1 Hvornår skal parten høres? 91
 - 9.5.2 Hvad skal parten høres over? 91
 - 9.5.3 Formkrav til høringsproceduren 91
- 9.6 Retsvirkning af undladt partshøring 92
- 9.7 Disposition til opgaver om partshøring 92

Kapitel 10.

Aktindsigt 93

- 10.1 Indledning 93
 - 10.1.1 Forholdet mellem regelsættene 93
 - 10.1.1.1 Forholdet mellem FVL og OFL 93
 - 10.1.1.2 Forholdet mellem FVL og PDL 94
 - 10.1.1.3 Forholdet mellem PDL og OFL 94
 - 10.1.1.4 Skematisk sammenligning af aktindsigtsreglerne 95
 - 10.1.2 Forholdet til reglerne om tavshedspligt 95

10.1.2.1	Forholdet mellem tavshedspligt og aktindsigt efter FVL	95
10.1.2.2	Forholdet mellem tavshedspligt og aktindsigt efter OFL	96
10.2	Partens aktindsigt efter FVL	96
10.2.1	Omfattede sager	96
10.2.2	Omfattede dokumenter	96
10.2.2.1	HR: Alle dokumenter, der vedrører sagen	97
10.2.2.2	U1: Ansøgerens egne forhold i ansættelsessager	97
10.2.2.3	U2: Interne arbejdsdokumenter	97
10.2.2.4	U3: Fortrolige dokumenter	98
10.2.3	Omfattede oplysninger	98
10.2.3.1	HR: Alle sagens oplysninger	98
10.2.3.2	U: Værdispringsregel	98
10.2.4	Begæring om partsaktindsigt	98
10.2.4.1	Hvem kan begære aktindsigt efter FVL?	99
10.2.4.2	Hvem skal begæringen rettes til?	99
10.2.4.3	Begæringens form og indhold	99
10.2.4.4	Besvarelse af begæringen	99
10.2.4.5	Klage	99
10.2.5	Retsvirkning af uberettiget afslag på partsaktindsigt	100
10.2.5.1	Forudgående partsaktindsigt	100
10.2.5.2	Efterfølgende partsaktindsigt	100
10.2.6	Disposition til opgaver om aktindsigt efter FVL	100
10.3	Enhvers aktindsigt efter OFL	101
10.3.1	Omfattede sager	101
10.3.2	Omfattede dokumenter	101
10.3.2.1	HR: Alle sagens dokumenter	101
10.3.2.2	U1: Interne arbejdsdokumenter	102
10.3.2.3	U2: Fortrolige dokumenter	102
10.3.2.4	U3: Værdispringsregel	102
10.3.2.5	U4: Tavshedsbelagte dokumenter	103
10.3.3	Omfattede oplysninger	103
10.3.3.1	HR: Alle sagens oplysninger	103
10.3.3.2	U1: Oplysninger om private forhold	103
10.3.3.3	U2: Oplysninger om forretningshemmeligheder	103
10.3.3.4	U3: Værdispringsregel	104
10.3.3.5	U4: Oplysninger undergivet tavshedspligt	104
10.3.4	Begæring om aktindsigt	104
10.3.4.1	Hvem kan begære aktindsigt efter OFL?	104
10.3.4.2	Hvem skal begæringen rettes til?	104
10.3.4.3	Begæringens form og indhold	104
10.3.4.4	Besvarelse af begæringen	105
10.3.4.5	Klage	105
10.3.5	Disposition til opgaver om aktindsigt efter OFL	106
10.4	Den elektronisk registreredes indsigt efter PDL	106
10.4.1	Omfanget af indsigt	106
10.4.1.1	HR: Alle oplysninger om den registrerede	106
10.4.1.2	U1: Værdispringsregel	107
10.4.1.3	U2: Oplysningerne er ikke undergivet aktindsigt	107
10.4.1.4	U3: Oplysningerne behandles for domstolene	107
10.4.1.5	U4: Oplysningerne behandles i videnskabeligt/statistisk øjemed	107

- 10.4.2 Begæring om indsigt 107
 - 10.4.2.1 Hvem kan begære indsigt efter PDL? 107
 - 10.4.2.2 Hvem skal begæringen rettes til? 107
 - 10.4.2.3 Begæringens form og indhold 107
 - 10.4.2.4 Besvarelse af begæringen 108
 - 10.4.2.5 Seks måneders karantæne 108
 - 10.4.2.6 Klage 108
- 10.4.3 Retsvirkning af uberettiget afslag på indsigt 108
- 10.4.4 Disposition til opgaver om indsigt efter PDL 108

Kapitel 11.

- Tavshedspligt** 109
- 11.1 Indledning 109
- 11.2 Hvem er undergivet tavshedspligt? 109
 - 11.2.1 Myndigheder 109
 - 11.2.2 Personer 109
- 11.3 Hvilke oplysninger er undergivet tavshedspligt? 110
 - 11.3.1 Statens sikkerhed 110
 - 11.3.2 Udenrigspolitiske interesser 110
 - 11.3.3 Strafferetlig forfølgning 110
 - 11.3.4 Kontrolvirksomhed 111
 - 11.3.5 Offentlige økonomiske interesser 111
 - 11.3.6 Private interesser 111
- 11.4 Tavshedspålæg 112
 - 11.4.1 Inden for den offentlige forvaltning 112
 - 11.4.2 Uden for den offentlige forvaltning 113
- 11.5 Hvad indebærer tavshedspligten? 113
- 11.6 Retsvirkning af tilsidesættelse af tavshedspligten 114
 - 11.6.1 Strafansvar 114
 - 11.6.2 Disciplinært ansvar 114
 - 11.6.3 Erstatningsansvar og godtgørelse 114

Kapitel 12.

- Formelle krav til afgørelsen** 115
- 12.1 Indledning 115
- 12.2 Afgørelsens form 115
 - 12.2.1 Formkrav 115
 - 12.2.2 Sproglig udformning 116
- 12.3 Begrundelse 117
 - 12.3.1 Betingelser for samtidig begrundelsespligt 117
 - 12.3.1.1 Afgørelsessag 118
 - 12.3.1.2 Skriftlig afgørelse 118
 - 12.3.1.3 Part 118
 - 12.3.1.4 Ikke fuldt ud medhold 118
 - 12.3.2 Betingelser for efterfølgende begrundelsespligt 118
 - 12.3.3 Begrundelsens indhold 119
 - 12.3.3.1 Sagens jus 119
 - 12.3.3.2 Sagens faktum 120
 - 12.3.3.3 Rigtig begrundelse 120
 - 12.3.3.4 Standardbegrundelser 121
 - 12.3.3.5 Begrænsninger i begrundelsens indhold 121

12.3.4	Retsvirkning af begrundelsesmangler	122
12.3.4.1	Ugyldighed	122
12.3.4.2	Suspension af klagefrist	122
12.4	Klagevejledning	123
12.4.1	Betingelser for klagevejledning	123
12.4.1.1	Afgørelsessag	123
12.4.1.2	Administrativ rekurs	123
12.4.1.3	Skriftlige afgørelser	124
12.4.1.4	Ikke fuldt ud medhold	124
12.4.2	Klagevejledningens indhold	124
12.4.3	Retsvirkning af manglende/urigtig klagevejledning	125
12.4.3.1	Manglende klagevejledning	125
12.4.3.2	Urigtig eller mangelfuld klagevejledning	125
12.5	Sagsbehandlingstid	125
12.6	Afgørelsens meddelelse	126
12.6.1	Hvem skal afgørelsen bekendtgøres over for?	126
12.6.2	Forholdet til tilbagekaldelse	126
12.6.3	Retsvirkning af meddelelsesmangler	127

Del III – Hjemmel

Kapitel 13.

Introduktion til hjemmel 131

13.1 Indledning 131

13.2 Legalitetsprincippet 131

13.2.1 Skærpet hjemmelskrav 131

13.2.2 Lempet hjemmelskrav 131

13.2.3 Særligt om hjemmelskravet i kommunerne (kommunalfuldmagten) 132

13.3 Klassifikation af hjemmelsgrundlaget 132

13.4 Disposition til opgaver om hjemmel 132

Kapitel 14.

Fortolkning af rimelig præcise lovbestemmelser 133

14.1 Indledning 133

14.2 Fortolkningsfaktorer 133

14.3 Fortolkningsstilarter 133

14.3.1 Objektiv og subjektiv fortolkning 133

14.3.2 Udvidende og indskrænkende fortolkning 134

14.3.3 Formålsfortolkning 134

14.3.4 Modsætningslutning og analogislutning 134

14.4 Disposition til opgaver om fortolkning 134

Kapitel 15.

Udfyldning af skønsmæssige lovbestemmelser 135

15.1 Indledning 135

15.2 Fastlæggelse af lovlige kriterier 135

15.2.1 Loven og dens forarbejder 135

15.2.2 Interne regler 135

15.2.3 Formålsbetragtninger 135

15.2.3.1 Specialitetsprincipperne 136

15.2.4	Lighedsbetragtninger	136
15.2.5	Menneskerettigheder	136
15.2.6	Almene kriterier	137
15.3	Afvejning af lovlige kriterier	137
15.3.1	Inddragelse af kriterier	137
15.3.2	Kriteriers vægt	137
15.3.2.1	HR: Afvejningen er fri	138
15.3.2.2	U1: Afvejningsregler i lov, forarbejder eller retsgrundsætninger	138
15.3.2.3	U2: Menneske- og frihedsrettigheder har overvægt	138
15.3.2.4	U3: Skønnet må ikke sættes under regel	138
15.3.2.5	UU3: Lovlige interne regler om kriteriers vægt	138
15.3.2.6	U4: Lighedsprincippet	139
15.4	Valg af retsfølge	139
15.4.1	Fastsættelse af vilkår	139
15.4.2	Proportionalitetsprincippet	139
15.5	Disposition til opgaver om udfyldning	140

Del IV – Prøvelse

Kapitel 16.

Introduktion til prøvelse 143

16.1	Indledning	143
16.1.1	Administrativ prøvelse	143
16.1.2	Ombudsmandsprøvelse	143
16.1.3	Domstolsprøvelse	144
16.2	Skematisk sammenligning af prøvelsesformerne	144
16.3	Disposition til opgaver om prøvelse	146

Kapitel 17.

Administrativ rekurs 147

17.1	Indledning	147
17.2	Hjemmel	147
17.2.1	Hierarkisk rekurs	147
17.2.1.1	Særligt om kommunale afgørelser	148
17.2.1.2	Særligt om afgørelser fra råd og nævn	148
17.2.2	Ankerekurs	148
17.2.3	Rekurs som følge af ekstern delegation	148
17.3	Kompetence	149
17.4	Procesforudsætninger	149
17.4.1	Klageret	149
17.4.2	Klagefrist	150
17.4.2.1	HR: Der gælder ingen generel klagefrist	150
17.4.2.2	U1: Klagefrist hjemlet i lovgivningen	150
17.4.2.3	UU1: Oprejsningsbevilling	151
17.4.2.4	U2: Ikke bevismæssigt grundlag for klagens behandling	152
17.4.2.5	U3: Ikke retlig interesse i at få afgørelsen ændret	152
17.4.3	Klagegebyr	152
17.4.4	Formkrav	152
17.4.5	Indholdsmæssige krav	152
17.5	Opsættende virkning	153

17.5.1	HR: Klage har ikke opsættende virkning	153
17.5.2	U1: Lovhjemmel	153
17.5.3	U2: Myndighedsbeslutning	153
17.6	Sagens ramme	154
17.6.1	Nova og mellemkommende fakta	154
17.7	Bedømmelsesgrundlag	154
17.7.1	Det faktiske grundlag	154
17.7.2	Det retlige grundlag	155
17.8	Reaktionsmuligheder	155
17.8.1	Særligt om annullation	156
17.8.2	Særligt om hjemvisning	156
17.8.3	Ændring til skade for klager (reformatio in pejus)	156
17.8.3.1	HR: Forbud mod ændring til skade for klager	157
17.8.3.2	U1: Andet følger af lov	157
17.8.3.3	U2: Betingelserne for ugyldighed er opfyldt	157
17.8.3.4	U3: Modstående offentlige eller private hensyn	157
17.8.3.5	U4: Klageinstansen kan rejse sag af egen drift	157
17.9	Prøvelse af rekursinstansens afgørelse	157
17.9.1	Administrativ prøvelse	158
17.9.2	Ombudsmandsprøvelse	158
17.9.3	Domstolsprøvelse	158

Kapitel 18.

Remonstration og tilbagekaldelse 159

18.1	Indledning	159
18.2	Remonstration	159
18.3	Tilbagekaldelse	160
18.3.1	Tilbagekaldelse af bebyrdende afgørelse	160
18.3.2	Tilbagekaldelse af begunstigende afgørelse	160
18.4	Særligt om ændringer af praksis	161
18.4.1	Skærpelse af praksis	161
18.4.2	Lempelse af praksis	161

Kapitel 19.

Kommunaltilsynet 162

19.1	Indledning	162
19.2	Hjemmel	162
19.3	Kompetence	162
19.3.1	HR: Lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder	162
19.3.2	U1: Ansættelsesretlige regler	163
19.3.3	U2: Særlige myndigheder kan tage stilling	163
19.4	Procesforudsætninger	163
19.4.1	Tilsynets initiativret	163
19.4.2	Tilsynets initiativpligt	163
19.5	Opsættende virkning	164
19.6	Sagens ramme	164
19.7	Bedømmelsesgrundlag	164
19.8	Reaktionsmuligheder	164
19.8.1	Vejledende udtalelse	165
19.8.2	Annullation	165
19.8.2.1	Hvis beslutningen ikke er bragt til udførelse	165

19.8.2.2 Hvis beslutningen er bragt til udførelse	165
19.8.3 Suspension	166
19.8.4 Tvangsbøde	166
19.8.5 Erstatningsretligt søgsmål	167
19.8.6 Erstatningsretlig bod	167
19.8.7 Anerkendelsessøgsmål	168
19.9 Prøvelse af tilsynets afgørelser m.v.	168
19.9.1 Administrativ prøvelse	168
19.9.2 Ombudsmandsprøvelse	169
19.9.3 Domstolsprøvelse	169

Kapitel 20.

Folketingets Ombudsmand 170

20.1 Indledning	170
20.2 Hjemmel	170
20.3 Kompetence	170
20.4 Procesforudsætninger	171
20.4.1 Klagesager	171
20.4.1.1 Klageret	171
20.4.1.2 Klagefrist	171
20.4.1.3 Formkrav	171
20.4.1.4 Udnyttelse af administrativ rekurs	171
20.4.2 Egen drift-sager	172
20.4.3 Inspektionssager	172
20.5 Opsættende virkning	172
20.6 Sagens ramme	172
20.7 Bedømmelsesgrundlag	173
20.7.1 Gældende ret	173
20.7.2 God forvaltningsskik	173
20.7.2.1 Hensynsfuldhed, høflighed m.v.	173
20.7.2.2 Sagsbehandlingstid	174
20.7.2.3 Udvidelse af forvaltningslovens regler	174
20.8 Reaktionsmuligheder	174
20.9 Prøvelse af ombudsmandens udtalelser	175
20.9.1 Administrativ prøvelse	175
20.9.2 Domstolsprøvelse	175
20.9.2.1 Spørgsmål, som ombudsmanden har afgivet udtalelse om	175
20.9.2.2 Søgsmål mod ombudsmanden	175

Kapitel 21.

Domstolsprøvelse 176

21.1 Indledning	176
21.2 Hjemmel	176
21.3 Kompetence	176
21.3.1 HR: Ethvert spørgsmål om forvaltningens grænser	177
21.3.2 U: Endelighedsbestemmelse	177
21.4 Procesforudsætninger	177
21.4.1 Søgsmålsret	178
21.4.1.1 HR: Sagsøgeren skal have retlig interesse	178
21.4.1.2 U: Lovhjemmel	178
21.4.2 Søgsmålsfrist	178

21.4.2.1	HR: Ingen søgsmålsfrist	178
21.4.2.2	U: Lovhjemmel	178
21.4.3	Udnyttelse af administrativ rekurs	179
21.5	Opsættende virkning	179
21.6	Sagens ramme	180
21.6.1	Nova og mellemkommende fakta	180
21.7	Bedømmelsesgrundlag	180
21.7.1	Det faktiske grundlag	180
21.7.2	Det retlige grundlag	180
21.7.2.1	Sagsbehandlingsregler	180
21.7.2.2	Hjemmelsgrundlaget	181
21.8	Reaktionsmuligheder	181
21.8.1	Afvisning	181
21.8.2	Stadfæstelse	181
21.8.3	Ugyldighed	181
21.8.3.1	Retlig mangel	182
21.8.3.2	Væsentlighedsvurderingen	182
21.8.3.3	Tertiære momenter	184
21.8.4	Annulation	184
21.8.5	Ændring	184
21.8.6	Hjemvisning	184
21.8.7	Erstatning	185
21.9	Prøvelse af domstolenes afgørelser	185
21.9.1	Administrativ prøvelse	185
21.9.2	Ombudsmandsprøvelse	185
21.9.3	Domstolsprøvelse	185
Forkortelser		186
Litteratur		187
FOB-register		188
Domsregister		190
Stikord		191